

A 2017. évi LXXVIII. ügyvédi tevékenységről szóló törvényről

I. Bevezetés

A dolgozatban a jogásztársadalom szerkezetének egy szegmensébe szeretnék rövid bepillantást adni. Az Európai Unióban alapvetően tagállami hatáskör az ügyvédi hivatással összefüggő jogalkotás. Az ügyvédekre vonatkozó hatályos magyar szabályozást a 2017. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban: ügyvédi törvény) tartalmazza, mely pontosan meghatározza az ügyvédi tevékenység körét. Először az ügyvédtörvény megalkotásának folyamatát tekintem át, majd a fókuszomat a törvény megalkotásának folyamatából igyekeztem a problematikusabb kérdésekre helyezni. Így például a jogtanácsosok ügyvédi kamarákban való integrálására és a pro bono szabályozásának hiányára.

II. Törvény az ügyvédi tevékenységről²

II.1. A törvény kontextusa röviden

2015 októberében öt párti konszenzussal fogadták el az ügyvédtörvény módosítását. Ahogy arról az ügyvédforum be is számolt, egy évvel később a Magyar Ügyvédi Kamara elnöksége 2016. november 14-i ülésén tárgyalta meg az ezt megelőzően Igazságügyi Minisztérium honlapján nyilvánosságra hozott, a törvény előkészítéséhez kapcsolódó téziseket. Majd az elnök által összegzett állásfoglalásukat 2016. november 25-én eljuttatták az Igazságügyi Minisztérium illetékeseihez. A MÜK a törvény szükségességével egyet értett, hiszen az utóbbi közel két évtizedben lezajlott társadalmi és gazdasági változások szerintük is felvetették annak szükségességét, hogy az ügyvédi tevékenység működését rendező jogszabály jelentősen módosuljon, amit még 1997. július 25-én nyújtottak be a Parlamentnek; ez a törvényjavaslat indoklásában is olvasható.³

Ezen felül a kontextushoz még hozzá tartozik, hogy az ügyvédség intézményi működését biztosító jogi kereteinek újradefiniálása beilleszthető egy jogalkotási folyamatba. Az ügyvédtörvényt megelőző években a jogalkotó kiemelt figyelmet fordított arra, hogy az igazságügyhöz kapcsolódó törvények XXI. századi kihívásokhoz való igazítására, 2014-ben a kormány deklarálta a jogásrend fejlesztésének fontosságát is.⁴

A Polgári Törvénykönyv⁵ és a Büntető Törvénykönyv⁶ is újraalkotásra került. Az eljárási jogi törvények közül a polgári perrendtartásról szóló, valamint a közigazgatási perrendtartásról szóló törvények tervezeteit már tárgyalta az Országgyűlés, mikor az ügyvéd törvény tervezete készült, és az új büntetőeljárásról szóló törvény szakmai és társadalmi egyeztetése lezajlott.⁷

---

¹ Doktorandusz, SzTE Állam- és jogtudományi Doktori Iskola, melinda.adrienn.paizs@gmail.com

² 1997. évi LXXVIII. tv. Az ügyvédi tevékenységről

³ Ügyvédforum: MÜK álláspont az Ügyvédi törvény IM-téziseiről. 2016.11.25.

⁴ Vízkelety Mariann beszéde a Magyar Jogász Egylet 38. Jogász Vándorgyűlésén.

⁵ 2016-ben elfogadták a Ptk. módosításáról szóló (T/10528. számú) törvényjavaslatot.

⁶ 2013-ban lépett hatályba.

⁷ Az ügyészség változó szerepe az új büntetőeljárásban. 2018.

2017 április 26-án, a kormány nevében, T/15371⁸ számon nyújtotta be az ügyvédi tevékenységről szóló, az érintett szakmai érdekképviselői szervezetekkel egyeztetett törvényjavaslatot Semjén Zsolt miniszterelnök helyettes, az előadó Trócsányi László, igazságügyi miniszter volt.

2017 május 5-ei ülésen⁹, Latorcai János és Lezsák Sándor elnöklete alatt következett az ügyvédi tevékenységről szóló törvényjavaslat általános vitája a lezárásig. Amit Völner Pál igazságügyi minisztériumi államtitkár, a napirendi pont előterjesztője, előadója is hangsúlyozott expozéjában, hogy miért szükséges egy új ügyvéd törvény megalkotása. A társadalmi változások mellett arra is kitért, hogy „*A kormány igazságügyi politikájának célja, hogy a tágabb értelemben vett igazságszolgáltatásba vetett közbizalom erősödjön.*”¹⁰ A törvény az igazságszolgáltatásba vetett közbizalom erősítése érdekében az ahhoz közvetlenül kapcsolódó ügyvédi tevékenységekre, valamint az ezek ellátására jogosult személyekre vonatkozó egységes és teljes körű szabályozást valósít meg. „*Legfontosabb újítása, hogy változtat a jogi képviseletre és az okirati ellenjegyzésre jogosultak körén.*” – tulajdonképpen tehát, legfőbb változásként integrálják az Ügyvédi Kamarába a jogtanácsosokat is.

Itt, az intézményi bizalomnál szeretnék egy kis kitekintést tenni. A Magyar Ifjúság 2016-os adatai alapján készült 1. táblázatban a 15-29 évesek körében végzett reprezentatív adatfelvétel adatai láthatóak az intézményi bizalom vonatkozásában. Ez is azt mutatja, hogy nem túl erős a tágabb értelemben vett igazságszolgáltatásba vetett bizalma a fiataloknak (bár a politikusokba, kormányba és országgyűlésbe vetett bizalmuk még rosszabb), ami valóban indokolhatja a javítására irányuló törvényalkotói szándékot.

1. táblázat: intézményi bizalom - mean (Mennyire bízik ön.....?)¹¹

12	a politikusokban	2,17	6	az Alkotmánybíróságban	2,75
11	a bankokban, biztosítóknál	2,42	5	a Köztársasági Elnökben	2,75
10	a kormányban	2,43	4	a bíróságokban	2,80
9	az Országgyűlésben	2,52	3	a rendőrségben	2,88
8	az egyházakban általában	2,59	2	a település (kerület) polgármesterében	2,87
7	a civil szervezetekben	2,73	1	a honvédségben	2,96

II.2. A parlamenti/közgyűlési vita és nyilvánosság

Az általános vita során Gulyás Gergely (Fideszes képviselő kezdte a felszólalásokat) áttekintette a törvényjavaslat megalkotásának indokait és jelentőségét. Hangsúlyozta, hogy öt párti konszenzussal fogadták el az ügyvédi törvény módosítását, és reméli, hogy az Országgyűlés valamennyi frakciójának támogatásával fogadhatja el a törvényt.¹²

⁸ Ügyvédi tevékenységről szóló törvényjavaslat.

⁹ Országgyűlési Napló. 2017 május 5. péntek (220.szám).

¹⁰ Országgyűlési Napló, 2017. 220.szám: 35492.pp.

¹¹ Saját szerkesztés a Magyar Ifjúság 2016 adatai alapján.

¹² Országgyűlési Napló, 2017. 220.szám: 35504.pp.

II.2.1. Felszólalások és a hozzájuk kapcsolódó statisztikák

A felszólalásokból kiderül, hogy az ellenzéki pártok is fontosnak tartják a törvényt, és megalapozottnak, viszont több aggályuk is van. Volt, aki arról számolt be, hogy tapasztalatai alapján a jogtanácsosok integrálásával a jogász társadalom egy jelentős része nem ért egyet. Más, a megyei kamarák elnökeinek nagyobb bevonását szorgalmazza, újragondolásra szükségesnek tartja az ügyvédi tevékenységgel való összeférhetetlenségét az országgyűlési képviselőségnek. Az összeférhetetlenség tekintetében túl tágnak találták azoknak a tevékenységeknek a körét, amit ügyvéd elláthat, hiszen bár általában nem reális, de a szabályozás szerint ügyvédek egy részvénytársaságban igazgatói pozíciót tölthetnek be. Bárándi Gergely (MSZP) Fontosnak tartja a törvényt, és megalapozottnak, viszont azt tapasztalta, hogy a jogtanácsosok integrálásával a jogász társadalom egy jelentős része nem ért egyet.¹³

Vejkey Imre (KDMP) A igazságszolgáltatásba vetett bizalom erősödését hangsúlyozza: „A kereszténydemokraták fontosnak tartják, hogy a tágabb értelemben vett igazságszolgáltatásba vetett közbizalom erősödjön. Ennek jegyében került sor az alapvető anyagi jogi, eljárásjogi és hivatásrendi szabályok megújítására az elmúlt években. A jogász hivatásrendekkel kapcsolatos újraszabályozás körében megszülettek a bíróság, az ügyészség és az igazságügyi szakértők jogállási és szervezeti szabályozó új jogszabályok, jelenleg pedig az ügyvédi tevékenység végzésére vonatkozó jogi keretek definiáltak.”¹⁴

Hangsúlyozza az összeférhetetlenség szabályozásának a függetlenséget biztosító hatását.

Gyüre Csaba (Jobbik) Firtatja az ügyvédek számát: a 13 ezer ügyvédből nem egész 11 ezer aki aktív. Ennek a számadatnak a tekintetében az európai átlag alatt vagyunk, de nemzetközi vonatkozásban nem fedik le egymást a pontos kategóriák, így nem tökéletesen összehasonlíthatók az országok. Beszél a nők javuló arányáról és arról, hogy Magyarországon az egyéni ügyvédek vannak többségben - ezt annak vonatkozásában hozta föl, hogy hiányolja az új ügyvédi generációk születését támogató passzusokat.¹⁵ Ahogy országgyűlési felszólalásában Gyüre Csaba is említette a Magyar Ügyvédi Kamara adatai alapján 2017-ben a hazai ügyvédség létszámát 13 ezer főre becsülték.¹⁶

Nagyon különbözik ugyan a 100 ezer főre jutó ügyvédek száma Európán belül is: Luxembourgban ez a szám 487, Olaszországban 388, Írországban 270, Németországban 199, Franciaországban pedig 100 fő volt 2018-ban¹⁷ a CEPEJ¹⁸ adatai alapján, viszont az sem figyelmen kívül hagyható, hogy a különböző országok eltérő szabályozása alatt nem pontosan ugyan azt értjük ügyvéd alatt, így az összehasonlításuk sem lehet teljesen meghízható.¹⁹

¹³ Országgyűlési Napló, 2017. 220.szám: 35507-35508.pp.

¹⁴ Országgyűlési Napló, 2017. 220.szám: 35509-35510.pp.

¹⁵ Országgyűlési Napló, 2017. 220.szám: 35519-35520.pp.

¹⁶ Info jegyzet: Ügyvédi tevékenység, 2017/28: 3.pp.(parlament.hu)

¹⁷ European Judicial System – Data Tables. Version 2020.1.

¹⁸ Council of Europe European Commission for the efficiency of justice

¹⁹ Info jegyzet: Ügyvédi tevékenység, 2017: 3.pp.

2. táblázat: ügyvédek száma Magyarországon ²⁰	ügyvédek száma /100.000fő	ügyvédek száma
2018	132	12715
2016	114	11191
2014	131	13000
2012	131	13000
2010	121	12099

Az ügyvédek nemi megoszlása csak a 2018-as adatok térnek ki. Ekkora 7035 férfi és 5680 nő ügyvéd volt az országban, ami 55,3% és 44,7%-os arányt jelent a férfiak javára. Utasi Ágnes 2015-ös adatfelvételében hasonlóak voltak az arányok: 53,2% és 45,4%. Bár Gyüre Csaba felszólalásában kijelentette, hogy a nemek aránya kezd kiegyenlítődni, a CEPEJ adatbázisával adathiány miatt nem lehet ez alátámasztani, a magyarországi ügyvédkutatás²¹ adataiból pedig az látható, hogy nincs különbség nemek tekintetében az életkori korcsoportokban (szig.: 0,104), tehát a fiatalok között nincsenek többen a nők, mint az idősebb korcsoportokban. (3. táblázat)

3. táblázat: Mi az Ön neme? * Korcsoportok Crosstabulation (N =1076)²²

	Korcsoportok					Összesen
	X-35 éves	36-45 éves	46-55 éves	56-65 éves	66-X éves	
férfi	13,6%	33,2%	22,0%	22,0%	9,3%	100%
nő	16,8%	29,4%	22,8%	25,1%	6,0%	100%
Összesen	15,1%	31,4%	22,3%	23,4%	7,8%	100%

Bárándy Gergely (MSZP) a megyei kamarák elnökeinek nagyobb bevonását szorgalmazza, újragondolásra szükségesnek tartja az ügyvédi tevékenységgel való összeférhetetlenségét az országgyűlési képviselőiségnek.²³ Miután Völner visszakarta a szót: reagál a hozzászólásokra, például, hogy az a továbbképzés kamarai szabályozás alá esik.²⁴

Június 12-én került sor az ügyvédi tevékenységről szóló előterjesztéshez benyújtott bizottsági jelentések és az összegző módosító javaslat vitájára.²⁵ A vitában elsőként a Törvényalkotási bizottság álláspontjának, valamint a megfogalmazódott kisebbségi vélemény ismertetésére került sor. Így Répássy Róbert a törvényalkotási bizottság előadója az összeférhetetlenség polgármesterekre és tisztviselőkre való érvényre jutását emelte ki, és a jogtanácsos, illetve a jogi előadó munkáltatójának a kamarai tagfelvétel, nyilvántartásba vétel feltételeként arról kell nyilatkozatot tennie, hogy az ügyvédi tevékenység gyakorlásának feltételei és az elektronikus ügyintézéshez szükséges feltételek biztosítottak.²⁶ A jobbik felszólalója hangsúlyozta, hogy már az általános vitán is jelezték, hogy az összeférhetetlenség tekintetében túl tág azoknak a tevékenységeknek a köre, amit ügyvéd elláthat. A jobbik ezt

²⁰ Saját szerkesztés a CEJEP adatai alapján.

²¹ Utasi Ágnes: Ügyvédek a gyorsuló időben (1998-2015). c. kötetéket készült adatbázis. Lira, 2016..

²² Saját szerkesztés U.Á. adatai alapján.

²³ Országgyűlési Napló, 2017. 220.szám: 35525.pp.

²⁴ Országgyűlési Napló, 2017. 220.szám: 35528.pp.

²⁵ T/15371

²⁶ Országgyűlési Napló, 2017. 223.szám: 37620.pp.

úgy értékelte, mint egy újabb, személyre szabott jogalkotást, hiszen bár általában nem reális, de a szabályozás szerint ügyvédek egy részvénytársaságban igazgatói pozíciót tölthet be.²⁷

Völner Pál Igazságügyi Minisztériumi államtitkár azzal indokolta ezt a kitéletet, hogy szerencsés, ha egy alapítványnak vagy egyesületnek, ilyen szervezeteknek lehet vezetője, hiszen a civil szféra megkívánja azt a jogi szaktudást.²⁸

Az adatok alapján a mintában szereplő ügyvéde 77,8%-ával szembe mindössze 22,2% volt az, aki nem vett részt szakmai továbbképzésen a kötelező továbbképzések törvénybe iktatása előtt, azonban ha ezt a kérdést megnézzük életkori bontásban, akkor azt láthatjuk (4. táblázat), hogy az idősek nagyobb arányban vettek részt önszántukból továbbképzéseken (szig.: 0,00)

4. táblázat: A jogi diploma megszerzése óta részt vett-e valamilyen szakmai továbbképzésen? & korcsoportok. Crosstabulation (N =1076)²⁹

	Korcsoportok					Összesen
	X-35 éves	36-45 éves	46-55 éves	56-65 éves	66-X éves	
igen	13,4%	30,5%	21,9%	26,1%	8,1%	100%
nem	21,1%	35,1%	25,4%	12,7%	5,7%	100%
Összesen	15,1%	31,5%	22,7%	23,2%	7,6%	100%

Ahogy az ezt követő önkitöltős kérdésből kiderült, már korábban is nagy volt azoknak az aránya, akik kimondottan az Ügyvédi Kamarák által szervezett képzéseken vettek részt.

5. táblázat: Az ügyvédi vállalkozásán kívül hány vállalkozásban rendelkezik teljes- vagy résztulajdonnal?³⁰

	Nominális adat	Érvényes százalék	Göngyölt százalék
0	743	72,6	72,6
1	173	16,9	89,5
2	68	6,6	96,1
3	25	2,4	98,5
4	9	,9	99,4
5	6	,6	100
Összesen	1024	100	
NV	52		
Összesen	1076		

Az is kiderült, (5. táblázat) hogy a válaszadók 27,4%-ának van bevallottan legalább egy vállalkozásban tulajdonjoga az ügyvédi vállalkozásán kívül; ami egyébként alátámaszthatja a törvényben az összeférhetetlenségre vonatkozó paragrafusokat.

²⁷ Országgyűlési Napló, 2017. 223. szám: 37621.pp.

²⁸ Országgyűlési Napló, 2017. 223. szám: 37623.pp.

²⁹ Saját szerkesztés U.Á. adatai alapján.

³⁰ Saját szerkesztés U.Á. adatai alapján.

II.2.2. Hatályba lépés

Ez után a Törvényalkotási bizottság az összegző módosító javaslatát³¹ 129 igen, 3 nem és 61 tartózkodó szavazattal elfogadta az Országgyűlés, majd a zárószavazáson a T/15371/19. számú egységes javaslatot 130 igen, 3 nem és 61 tartózkodó szavazattal tartózkodás mellett fogadta el az 1998-as ügyvédi törvényt felváltó, 2018 január elsejével hatályba lépő új ügyvéd törvényt.³² Ekkor, 2018. január elsejével hatályát veszítette az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény mellett, a jogtanácsosi tevékenységről szóló 1983. évi 3. törvényerejű rendelet, valamint a jogtanácsosi tevékenységről szóló 1983. évi 3. törvényerejű rendelet végrehajtásáról szóló 7/1983. (VIII. 25.) IM rendelet is.³³

Az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény hatálybalépésével összefüggő egyes törvények és egyéb igazságügyi tárgyú törvények módosításáról (T/17563) 2017. október 31.-ei plenáris ülésnapon szavaztak.³⁴ (Ader János, Magyarország köztársasági elnöke 2017 november 10-es keltezésű levélben értesítette az Országgyűlést és annak elnökét, Kövér Lászlót, hogy aláírta a törvényt és elrendelte annak kihirdetését.³⁵)

II.2.3. Sajtónyilvánosság

Gulyás a felszólalásokban hivatkozott rá, hogy az ügyvéd törvény viták keresztüzébe került, azonban valójában csak kritikával fogadható el. Számos jogi portál beszámolt a változásról, de ezek inkább csak számadások, mint valós sajtóreakció.³⁶ Baranyi³⁷ foglalkozott a törvényből fakadó informatikai kihívásokkal és lehetőségekkel, illetve a szélsőjobb oldali sajtóban foglalkoztak még vele aktívan. Korábban már közzétettek a tűzfalcsoport.logstar.hu oldalon egy általuk tényfeltárónak titulált cikksorozatot „*Hogyan szövi be Soros hálója az igazságszolgáltatást?*”³⁸ címen. A Fidelitas firtatta, hogy miért a Helsinki bizottságot kérték föl a szakmai konzultációra az ügyvédi kamara vezetői, és annak lehetőségét firtatták, hogy kell e majd a független MÜK-nek a szervezet liberális politikájához alkalmazkodni; hiszen – mint fogalmaztak – elfogadhatatlannak tartják, hogy „*Soros György által pénzelt (...) bevándorlás párti jogászkommuná*”³⁹ egyre közeleli viszonyan van a MÜK-el. Érdemi javaslatot azonban ők sem tettek a törvényalkotás folyamatára és szabályozásaira vonatkozóan. A törvényre vonatkozó online sajtóbejegyzések a Bánáti és Baranyi⁴⁰ szerkesztésében megjelenő, az ügyvédi tevékenységről szóló törvényt magyarázó nagykommentár megjelenése után szaporodtak meg.⁴¹

---

³¹ T/15371/16.

³² Országgyűlési napló, 2014-2018. országgyűlési ciklus: 37694. pp.

³³ Valastány, 2018.

³⁴ A 2017. október 30-i plenáris ülésnap főbb eseményeiről, 2017: 5.pp.

³⁵ Magyar Közlöny 2017. év 182. száma.

³⁶ Például jogiportal.hu: <http://jogiportal.hu/index.php?id=4zpoxrmd81542fe4&state=20171110&menu=view>

³⁷ Baranyi, 2017: 87-91.

³⁸ <https://tuzfalcsoport.blogstar.hu/2017/04/24/hogyan-szovi-be-soros-haloja-a-magyar-igazsagszolgalat-tast-1-resz-37515/>

³⁹ <https://fidelitas.hu/hirek/2017/05/01/korpa-koze-keveredtek-az-ugyvedi-kamarak>

⁴⁰ Nagykommentár az ügyvédi törvényhez. Szerk.: Bánáti és Baranyi. Wolter Kluwer, 2021.

⁴¹ Például a jogaszvilag.hu-n néhány hónap alatt számos cikk is született. <https://jogaszvilag.hu/cimke/uttv/>; <https://jogaszvilag.hu/cimke/dr-baranyi-bertold/>

II.3. Szubjektív megjegyzések

Országonként változik, hogy a pro bono ügyvédi tevékenységet milyen szabályozások érintik. Dél-Koreában például, a demokráciára való átállás és a jogi oktatási rendszer 2009-es reformja óta a pro bono kultúra is átalakult. Minden ügyvédnek jogszabályi előírás évente legalább 30 óra pro bono munkát végeznie a rászoruló lakosság felé, amennyiben valamilyen jól alátámasztott okból kifolyólag erre nincs lehetősége, a nem ledolgozott órák után fizetési kötelezettsége keletkezik.⁴²

Az Amerikai Ügyvédi Kamara szakmai magatartási szabálya kimondja, hogy „[minden] ügyvédnek szakmai felelőssége, hogy jogi szolgáltatásokat nyújtson azoknak, akik nem tudnak fizetni. Egy ügyvédnek törekednie kell arra, hogy évente legalább 50 óra pro bono közjogi szolgáltatást nyújtson.” E kötelezettség teljesítése érdekében az ügyvédek közvetlenül vagy szervezeteken keresztül is nyújthatnak jogi szolgáltatásokat azoknak, akik rászorulnak, és egyébként nem tudnának megfizetni ügyvédet, amelyek segítik ezt a lakosságot.⁴³

Ez a szabályzás sokakban váltott ki felháborodást, morális vagy filozófiai kifogásuk volt az ellen, hogy a pro bono kötelezővé váljon. Az egyik hozzászóló úgy fogalmazott, hogy: „Tudod, amikor a jótékonykodás kötelezővé válik, az megszűnik jótékonykodásnak lenni, hanem inkább adó lesz.”⁴⁴

Ahhoz, hogy egy végzett jogász a New Yorkban ügyvédi kamarába való felvételt nyerjen legalább 50 óra pro bono munkát kell vállalni.⁴⁵

Csehországban⁴⁶ és Lengyelországban⁴⁷ nincsenek kötelezően előírt pro bono órák, azonban vannak a tevékenységet szabályozó törvények.

A Dán Ügyvédi Tanács vitatkozik a jogi segítségnyújtás jövőjéről, vannak, akik szerint jogklinikai tevékenységekre kell korlátozódnia, mások szerint az USA-ból ismert típusú pro bono tevékenységek felé kellene mozdulni.⁴⁸

A számos álláspont ellenére a nemzetközi szinten a legtöbben azzal értenek egyet, hogy a pro bono munkának értékes és fontos szerepe van az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés biztosításában. Mivel erre most nagyobb szükség van, mint valaha, de nem kötelezővé kell tenni, és nem és nem is figyelmen kívül hagyni kell a kérdést, hanem a pro bono iránti elkötelezettséget ösztönözni kell az ügyvédi irodákban, különösen azoknál, akik képesek vállalni a terhet. A másik alternatíva, ami felmerült a diskurzusban, hogy ha pro bono ügyeket használnak fiatal joghallgatók oktatására és tapasztalatszerzésére, olya ügyvédek képe formálhatják őket, akik karrierjük során automatikusan vállalják a jótékonyági munkát.

Magyarországon bár kötelező szakmai továbbképzést előír a törvény, amelynek a megszervezése, lebonyolítása, engedélyezése és ellenőrzése a 161. § értelmében a területi kamara feladatkörét képezi, az ingyenes jogi tevékenységről csak egy megengedő kijelentést tesz.

A törvényjavaslat a részletes indoklás leszögezi, hogy az ügyvéd is végezhet bármilyen munkavégzési tevékenységgel járó tevékenységet ingyenesen. Az összeférhetlenségre vonatkozó részben fejt ki „*Ingyenesen bármilyen, munkavégzési tevékenységgel járó tevékenységet végezhet az ügyvéd is.*”⁴⁹ - tehát nem konkrétan jogsegély

⁴² Latham&Watkins, 2019: 2. pp.

⁴³ Rhode, 1999: 2415. pp.

⁴⁴ Sargent, 2011.

⁴⁵ in.: ABA (American Bar Association) Policy.

⁴⁶ Latham&Watkins, 2010: 2-4. pp.

⁴⁷ Latham&Watkins, 2019: 2-3. pp.

⁴⁸ Latham&Watkins, 2016: 169. pp.

⁴⁹ Törvényjavaslat részletes indoklás 23-24.§. 14.pp

tevékenységről van szó, hanem általánosságban ingyenes munkáról, típustól függetlenül. Ezen felül nem támogatja azt, pusztán nem tiltja.

6. táblázat: Előfordult-e, hogy ellenszolgáltatás nélkül vállalt ügyet?⁵⁰

	Nominális adat	Százalék	Érvényes százalék	Göngyölt százalék
Érvényes nem	21	2	2	2,0
igen, egyszer	29	2,7	2,7	4,7
többször	730	67,8	68,4	73
rendszerese n	288	26,8	27	100
Total	1068	99,3	100	
Nem válaszolt NV	8	,7		
Összesen	1076	100,0		

A hatodik táblázatból pedig azt láthatjuk, hogy bár a törvényben nem került rögzítésre kötelező pro bono tevékenység végzése, a válaszadó ügyvédek mindössze 2%-a válaszolta azt, hogy nem végzett ellenszolgáltatás nélkül ügyet, de ez nem derül ki belőle, hogy az ügyvédek pontosan milyen típusú tevékenységet értenek az ellenszolgáltatás nélküli ügyek alatt; ténylegesen pro bono tevékenységet, vagy baráti szívességeket.

A törvényjavaslat a mellett, hogy leszögezi, hogy az ügyvéd is végezhet bármilyen munkavégzési tevékenységgel járó tevékenységet ingyenesen, kitér rá, hogy: *„Az ügyvédi összeférhetetlenségi szabályok célja az, hogy biztosítsák az ügyvéd független, befolyásmentes eljárását az ügyvédi tevékenysége ellátása során. (...)A munkaviszony azért tiltott, mert a munkavállaló a munkáltatónak alárendelt pozícióban van, a munkáltató irányítása alatt cselekszik, így az ügyvéd munkavállalóként nem lenne abban a helyzetben, hogy megtagadja azoknak a munkáltatói utasításoknak a teljesítését, melyek az ügyvédi tevékenységével összeütközésbe kerülhetnének. Az egyéb, munkavégzéssel járó, ellenértékért végzett tevékenység pedig azért tiltott főszabály szerint, mert az érdekkonfliktusok kialakulásának lehetőségét eleve lecsökkenti, mérsékli, ha az ügyvéd az ügyvédségen kívül más, munkavégzéssel járó, pénzkereső tevékenységet nem folytathat. Az ellenérték fejében feltétel azért szükséges, mert ennek hiányában az ügyvéd gyakorlatilag el lenne tiltva minden, a társadalom, a közösség tagjaként végzett tevékenységtől, így pl. attól is, hogy ingyenes karitatív tevékenységet végezzen, sőt még attól is, hogy a gyermeke iskolájának udvarán fákat ültessen a szabadidejében.”⁵¹*

A jogszabály kötelező szakmai továbbképzést ír elő a törvény, amelynek a megszervezése, lebonyolítása, engedélyezése és ellenőrzése a 161. § értelmében a területi kamara feladatkörét képezi, viszont a pro bono tevékenység nemzetközi szabályozásainak feltételezhető trendjével ellentétben nem előírja, csak megengedi azt.

⁵⁰ Saját szerkesztés U.Á. adatai alapján.

⁵¹ Törvényjavaslat részletes indoklás 23-24.§. 142.pp.

III. Befejezés

Befejezésül elmondható, hogy bár a törvényalkotási folyamatot megfelelő előkészület előzte meg, mégsem szabályoztak minden szükséges területet. Mert bár az ingyenes tevékenységek feltételezhetően részben a közjóra irányulnak, biztosan mégsem tudhatjuk, hogy valójában mekkora arány irányul erre, és semmilyen előzetes felmérés nem készült ennek feltárására. Az intézményi bizalom javítására irányuló szándék indokolt, de hatásvizsgálat hiányában sikeressége nem tudható.

A jogszabály előnyére írható azonban, hogy megkísérli elérni, hogy az ügyvédek élethosszig (vagy legalább a munkával töltött éveik alatt) képezzék magukat, ahogy a számadatokból látszik, a fiatalokra nem annyira jellemző, hogy vettek volna részt továbbképzéseken; azonban ennek hatékonyságáról még szintén nem tudhatunk semmit, mert hatásvizsgálat nem készült. Annak, hogy az ügyvédi kamarákba integrálták a jogtanácsosokat szintén nincsen visszacsatolása. Nem tudni, hogy csökkentek, vagy csak átcsoportosultak az adminisztratív terhek.

A jogszabályalkotás tehát szükséges volt, az orvosolni kívánt problémákat felmérték, a kivitelezésről viszont nem jelenthető egyértelműen ki, hogy megfelelő. Mindenképpen szükséges lenne hatástanulmányt készíteni.